

Keresd meg az utat

Joy Mills: Seek out the way c. cikkét fordította: Szabari Noémi (2012.)

Az élet egy utazás. Valóban, ezt már többször hallhattuk, ráadásul még a hasonlat is kiváló. Utazás innen oda, születésből a halálba, egyik szobából a másikba. Néha úgy utazunk, mint a turisták, izgattá válunk a látnivalóktól, a hangoktól, vagy unatkozunk az utunk hosszú, látszólagos kopár pusztáinak szakaszán.

Sok évvel ezelőtt, nyári kirándulásként elvezettem Seattle-től Wheaton-ig. Két barátom csatlakozott hozzám. Én vezettem, és a mellettem ülő társammal egy pillanatra sem tudtunk betelni az utunkat kísérő gyönyörű táj látványától. A másik barátunk a hátsó ülésen ülve egy fantasy könyvben merült el, s csak alkalmanként tekintett fel, akkor is a mellettem ülő társunk izgatott kéréseire egy-egy szokatlan helyszínen. A hátul utazó barátunk ugyanezt a könyvet olvasta el újból a Seattle-be visszavezető úton is.

Turistaként az útjaink során gyakran gyűjtünk szuveníreket, csecsebecsüket, brosrákat, fényképeket. Megpakoljuk magunkat és a bőröndjeinket mindenféle emlékekkel, hogy így meséljük el egymásnak a kalandjainkat, élményeinket. A turisták kimondottan szeretik az izgalmas utakat, és gyakran büszkeséggel töltik el őket, az általuk meglátogatott helyszínek száma: húsz ország tíz nap alatt.

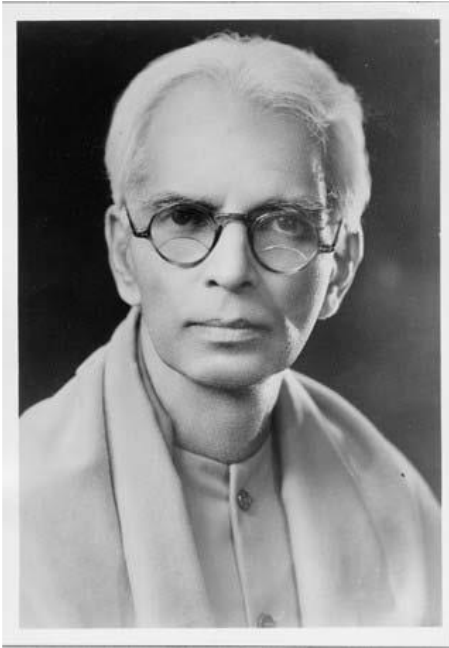
Ugyanakkor, természetesen vannak olyan utak is, amelyeket, mint zarándokok teszünk meg. Zarándokként szent időket és szent helyszíneket tapasztalunk meg. Zarándokként már olyan apró jelképekkel is beérjük, mint egy felvett kavics az útról, vagy egy virág, amelyet a naplónk lapjai között préseltünk. Helena P. Blavatsky a létezésünket egy zarándoklathoz hasonlította, a monád zarándoklatához, a valódi önvalónkéhez. A zarándokok számára nem a mennyiség, hanem a minőség a lényeg. Nem a meglátogatott helyszínek száma a fontos, hanem az élmények, a tapasztalatok minősége, amelyek sokkal mélyebb jelentéssel és jelentőséggel bírnak: a dolgok új módon való szemlélése, a világban való létezésnek egy új útja.

A zarándokok tehát küldöttek. Ahogy Diane Ackerman költő is mondja, „Küldetéssel rendelkező életformák vagyunk.” – egy nyughatatlan faj. A velünk született nyugtalanságunk vezet el minket az űr legtávolabbi helyeire, az óceánok legmélyebb pontjaira, a hegyek legmagasabb csúcsaira, a földalatti barlangokba és a Föld magjába. Az Antarktiszról Amerikáig, felfedeztük az egész bolygónkat és a még néhány ismeretlen hely csábítja a kalandorokat, akik elhatározták, hogy eljutnak oda, ahol még senki sem járt. Lenyűgöznek bennünket a Mars- és a Jupiter-szondák, a kérdés pedig, hogy az univerzum végtelen-e vagy véges, folyamatosan lefoglalja a tudomány legkifinomultabb elméit, és valamennyiünket izgalomban tart.

Kérdezőnek lenni azt jelenti, kérdéseink vannak, habár a kérdések mindenkinél változnak, és különbözőek a különböző időpontokban. A kérdés, amelyet húsz évesen kérdeztem, nem az a kérdés, amelyet negyven évesen tettem fel, se nem az, amelyet hatvan és hetven évesen, de nem is az, amelyet ma kérdezek. Mégis valahogy úgy tűnik, hogy minden kérdést egy másik kérdés követ, és talán ha valóban zarándokként élnénk, akkor megtanulnánk a kérdéseinkkel együtt élni, felismerve, hogy a válasz maga a zarándoklat. A kérdések rávezetnek az útra.

És most vizsgáljuk meg a cím jelentését: „Keresd meg az utat”. Ez a kifejezés a „Világosság az ösvényen” című könyvből származik, az első a három fő teozófiai írásból, amely útmutatást nyújt a zarándokoknak. A másik kettő, a „Csend hangja” és „A Mester lábainál” című könyvek. A Teozófiai Társulat számtalan tagja, valamint számos más kereső olvasta a szellemi élet e három „kis” klasszikusát, ihletet merítve belőlük.

A „Keresd meg az utat” kifejezés az egyetlen ezekben a szellemi klasszikusokban, amely nyíltan felveti a kérdést, hogy mit jelent kérdezőnek és zárandoknak lenni ezen az úton, amiről mind beszélünk. N. Sri Ram „A keresésünk természete” című könyvében azt mondta, hogy „a keresés természete attól függ, hogy mi ösztönzi azt”. Továbbá azt is állította, hogy „Gyakran használjuk a keresés és a kutatás kifejezést, anélkül, hogy igazán érdekelne minket a valódi, mély jelentősége, az Igazsághoz fűződő lelki folyamatok, amelyek nem olyan jellegűek, mint a külvilággal kapcsolatos tények, hanem az igazság bennünk valósul meg.” Annie Besant-ot és Sziddharta herceget idézte, mint valódi keresőket. De ugyanígy ide sorolhatnánk Arjuna-t, vagy Szókratészt, és természetesen még sokan másokat, akik hiteles küldöttek.

Az első „szabály” az Ösvényen, hogy keresd meg az utat, hogy fedezd fel az Ösvényt, amely a tied. A cím hangozhatna így is, „Keresd meg a rád illő cipőt”, mert nem megfelelő cipővel senki sem tud rendesen járni. Az első „szabály” egyetlen szóba van rejtve, ez a szó a keres. Amíg nem keresünk, amíg

nem értjük meg, hogy a létezés utazásának a zárandokai vagyunk, hogy a zárandokok nem turisták, addig nincs irány, nincs ösvény és nincs út. Tanulmányom központjában három kijelentés áll. Az első a legközvetlenebb és a legegyszerűbb. Ez a mondat a Társulat egyik alapítójának és egyben első elnökének, H.S. Olcottnak a fölvató beszédéből származik, amelyben gyönyörű tömören kifejezte, hogy milyen módon lehetséges a munka a Társulatban:

Keressünk, érdeklődjünk, ne utasítsunk el semmit ok nélkül, ne fogadjunk el semmit bizonyíték nélkül, tanulók vagyunk, nem tanítók.

Azt állítjuk az irodalmainkban, hogy mi a keresők Társulata vagyunk, az érdeklődők, az igyekvők egy csoportja. Mégis sokszor úgy tűnik, hogy amikor már csatlakoztunk a Társulathoz, akkor abba hagyjuk a gondolatok megkérdőjelezését, értelmük mélyebb keresését, amiket oly nagy lelkesedéssel már magunkévá tettünk.

A második állítás A.P. Sinnett-nek címzett második Mesterek leveléből származik:

Az adeptus a kutatók egy generációjának ritka kivirágzása, és ahhoz, hogy ezzé váljon, engedelmesskednie kell lelke belső sürgetésének, nem törődve az evilági tudomány megfontolt szempontjaival vagy az éleselméjűséggel.

Ez az állítás két gondolattal szembesít minket, először is, hogy az adeptussá válás valódi keresést igényel, másodsor pedig hogy mindenkor követnünk kell a saját „belső impulzusunkat”, tekintet nélkül a világ aggodalmaira és a mások által támasztott elvárásokra.

A harmadik kijelentés Joseph Campbell, Isten maszkjai című sorozatának negyedik kötetéből származik, amelyet a Kreatív Mitológiának szentelt:

Amint a múltban minden civilizáció saját mitológiájának hordozója volt, jellegzetességében úgy fejlődve, ahogyan a vezető elméi mítoszait fokozatosan értelmezték, elemezték és megmagyarázták, úgy a jelenlegi korunkban – ahol a tudomány alkalmazása a gyakorlati élet területeire mostanra feloldott minden kulturális határt, és így soha többé nem fejlődhet elkülönült civilizáció – minden ember saját mitológiájának középpontja, azé, aminek saját megérthető jellemzője úgymond a Testet Öltő Isten, akit a tapasztalatai alapján kutató tudatának meg kell találnia.

Campbell hozzáteszi, „Az út nélküli út az egyetlen út előttünk.”. Campbell gondolataiban megtalálható két mondanivaló, amely a Mesterek Sinnettnek címzett leveleiben is fellelhető: ez a keresés és a kérdezés, amelyet Olcott ezredes is kihangsúlyozott a Társulat alapításakor, mint azon tulajdonságokat, amelyekre szükségünk van a saját utunk megleléséhez. Ez valóban egy „út nélküli út”, amelyet Krishnamurti is mindig hangsúlyozott. Addig nincsen út, amíg nem lépünk rá. Az út

megtalálásához mindennél fontosabb a keresés. Krishnamurti gyakran mondta a következőket, amikor kis csoportokkal beszélgetett: „Keresés, uraim, önök nem keresnek”.

De akkor mit értünk az alatt a keresés alatt, amelyet Campbell csak úgy nevezett, „kérdező elme”? Hogyan keressünk? És egyáltalán mit keressünk? Érdeklődni – valóban érdeklődni – valami után, az önmagunknak és a világunknak a komoly megértéséről szól. Ez azt jelenti, hogy készek vagyunk eltakarítani minden felesleges mentális és érzelmi terhet, amely által az elme tisztává válik és átlát mindent. Csak is egy ilyen elme, amely mentes minden sértettségtől és előítélettől, amely nincs belegabalyodva szenvedélyeibe, amely mentes minden személyes kedvteléstől és nem tetszéstől, csak egy ilyen elme képes elérni az igaz utat, a saját egyedülálló útját.

A Mesterektől származó, A.P. Sinnettnek és A.O. Humenak címzett, mély tanításokat tartalmazó levelek tulajdonképpen ennek a két embernek az érdeklődésének, a kérdéseinek, az ismeretek komoly keresésének és a belső igazság megértésének a vágyának köszönhetőek. Gyakran az Adeptusoknak komoly erőfeszítéseket kellett tenniük – mint ahogy rámutattak – ennek a két angol férfinak az elméjük zsúfolásig telve volt előítéletekkel, a magasabb tudásukból érzett büszkeséggel, a saját igazuk meggyőződésével. A Mestert idézve, „alig volt egy résnyi hely, ahová

új gondolatokat lehetett elültetni.”

Újra és újra azt ismételték Sinnettnek és Humenak, hogy a csendes elme derűs, nyugodt, nyitott és mentes minden önzés szennyeződésétől, minden aggodalomtól, mert az ilyen elmét az igazság fénye ragyogja át. Az érdeklődés más szóval valódi nyitottság, nem az a fajta keresés, amely már előre meg van győződve a válaszáról.

Talán úgy véljük, hogy Sinnett és Hume rendkívül önfejű férfiak voltak, és csodálkozunk, hogy hogyan lehettek annyira makacsok a saját nézőpontjukat illetően, hogy már-már úgy tűnik, hogy a Mesterekkel is vitába szálltak. De nem vagyunk-e mi is néha ugyanolyan büszkék, előítéletesek, és makacsok a véleményünk helyességének a kérdésében?

Hálásnak kellene lennünk Sinnettnek és Hume azokért a kérdésekért, amelyeket ők felmertek tenni és ne feledjük Sinnett dolgozta fel azt a rengeteg Mesterétől kapott levelet, amelyből megszületett az első teozófiai eszméket tartalmazó könyv, az Ezoterikus Buddhizmus. Hume szintén szolgált Indiában, többek között megalapította az Indiai Nemzetközi Kongresszust, amely miatt mély hálát éreztek az Adeptusok. Szóval bárki bármit is gondoljon erről a két angol férfiról, a kitarató kérdésüknek, a végtelen érdeklődésüknek és vizsgálódásaiknak köszönhetően megszülettek az irodalmi örökségünk legcsodálatosabb munkái, a Mesterek Levelei.

De térjünk vissza a valódi keresés kérdésére. Jacob Needleman a „The Heart of Philosophy”, azaz a „Filozófia szíve” című könyvében a következőket mondja: „A filozófia semmire sem válasz.” Majd így folytatja, „A filozófia szerepe az emberi életben, hogy segítsen emlékezni. Más feladata nincsen.” És most helyettesítsük a filozófiát a teozófiával ebben a gondolatban. Gyakran mondják, hogy a Teozófia választ ad életünk minden kérdésére, pedig valójában nem felel semmilyen kérdésünkre és nem old meg semmilyen problémát. Mi magunk válaszoljuk meg a kérdéseinket, a Teozófia csak segít emlékezni, felébreszteni a memóriánkat. Azonban a felébresztéshez tudnunk kell megfelelően kérdezni, mélyebben keresni és tapogatni. Mi valóban elfelejtettünk valamit. És az élet azt kéri tőlünk, hogy emlékezzünk. Emlékezzünk, hogy kik vagyunk, mert ha emlékszünk erre, akkor megtaláltuk az utat.

„Az igazi filozófia mágiája az önálló kérdésfeltevés varázslata, amikor valaki a saját kérdése előtt áll” írta Needleman. Ez a valódi keresés. Ez az, amit a nyugati filozófia legnagyobb kérdezője,

Szókratész is mondott. Ez az, ami az ősi India Upanisádok tanítóinak a kérése volt, és erre ébresztette rá Arjuna-t Krishna a Bhagavad Gita-ban. Tedd fel a kérdésedet, amely emlékeztet a valódi önvalódra.

William James azt írta, hogy „A valaha feltett legmélyebb kérdés nem feltételezi, hogy válasz érkezik rá”, ehelyett azt igényli, amit ő elszánt „akarat átfordításnak” nevez. Az „akarat átfordítás” talán ahhoz hasonlítható, amelyet Kuthumi Mester úgy nevez „a lélek belső impulzusa”, amelynek engedelmessé válnunk kell. A keresés, a kérdezés, az érdeklődés elvezet az úthoz, az úthoz, amely egyszerre létezik és mégsem. „Ez az út meredek és tuskós” mondta Blavatsky. „Szűk” és „kevesen vannak, kik megtalálják azt” állította Jézus Mester. Ez az út „keskeny, mint a borotva éle” mondja az egyik Upanisad. De mindazoknak, akik valóban keresnek, ahogy a Világosság az Ösvényen emlékeztet minket, „az új út rejtélye” akkor nyílik meg előttünk, amikor „lelkünk csillaga fényre gyűl”.

A valódi keresés magában foglal egy kérdést, amely középpontjában a létezésünk áll, amely azonban sosem elégszik meg az egyszerű válasszal, és elvezet minket az igaz tudáshoz. A valódi válasz megelégedésére szükség van arra az úgynevezett „akarat átfordítás” –ra, ahogy William James fogalmazott és amelyet Plato csak úgy nevezett „eros”, amelynek lényege a szeretet. A szeretet természete miatt nem lehet megközelíteni egy kérdést kizárólag a tudományos elmén keresztül. Az ember megáll szemben a kérdéssel, ahogyan Szókratész kérte a hallgatóságát, a figyelmét a kérdésre irányítja, amelyből – ahogyan Platón tehette fel – magán a szereteten kívül minden mást elvontak. Ilyen feltétel mellett az embernek eszébe jut, melyik fog egy elsődleges tudást biztosítani.

Nincs más út, nincs más ösvény, s ez lényegében egy úttalan út. Amíg mindannyian végig nem jártuk, addig nem is létezik.

A szó legigazabb értelmében teozófusnak lenni azt jelenti, hogy nem csupán egyszerűen a Társulat tagja valaki, hanem egy valódi és hiteles teozófus a bölcsesség, az igazság és a szépség megismerője és elkötelezettje. Ez a valódi keresés, feltenni az igazán nagy kérdéseket, az emberi létezés központi kérdéseit, és soha meg nem elégedni a válaszokkal addig, amíg le nem ástunk azok lehető legmélyére.

Az egyik Upanisad a következőket írja:

Mint a repedések az edény falán, melyek átengedik a fényt, úgy ragyog be Atma rejtett fénye az elme-test egységének repedésein át.

A kérdezés, a keresés, az érdeklődés által repedések keletkeznek. És ha a kereséstől „repedezett edényekké” leszünk, az válik igazán a javunkra. Szükségünk van az egyre szélesedő repedésekre a lelki természetünkben, törésekre az elme-test egységében, hogy Atma fénye ragyoghasson a teljes pompájában. Talán a világnak több repedésre lenne szüksége, mint nekünk. Természetesen szükség van a szellemi és érzelmi korlátaink szétzúzására, engedjük, hogy az Atma fénye ragyogjon ránk. Ezt jelenti azt, hogy „keresd meg az utat”.